

Одъ овога листа излазе свакога месеца по четири броя. —
Цена му е на год. 4 ф. на по године 2 ф. на четвртъ год. 1 ф. а. вр

БРОЙ 44. У Новоме Саду, 28. Новембра 1859. **ГОД II**

М Н С Л И

О школи и учителяма.

(Свршетак.)

IX.

Говоръ у школи.

Мало е люди кои нерадо много говоре; и говорљивостъ е данасъ већъ тако махъ отела, да ћешъ у свакомъ већемъ друштву, нби много наћи, кои недаю еданъ другомъ до речи доћи; сви говоре, нико неслуша. Особито тай говоръ предъ многима, има по суету говорљивца неку особиту сласть; онъ дае говорљивцу неку слободу и безстидностъ, као да онъ своимъ говоромъ неко умно превосходство надъ слушателяма има, па надъ којима е некако владати радъ, те тако се слобода и безстидностъ та на целой спољашности говорљивца тимъ већма види, што већма онъ на оно свое превосходство држи.

Когодъ много говори, и веда другомъ до речи доћи, онъ е у двострукой штети; едно, што неизкуси, шта други о нъму мисле; а друго, што нечуе шта ће и други рећи, пакъ да свое знанъ е' нбиовимъ обогати, илъ свое миѣнѣ с' нбиовимъ изправи.

Ко много и предъ многима говори, тога е обично савъ умъ на и у езику тако, да онъ поред ушию нечуе и поредъ очию невиди, шта се около нѣга сбива. А да би онъ само и на ово мало пазио, онда би далеко болъ знао, кадъ е време стати и ућутати. Ма-

до е нѣи люди, кои се упражняванѣмъ и тврдомъ во-
льомъ едва извеште и говориги и опетъ притом ош-
тро и чути и видити, шта све около нѣи бива.

Учитель мора при говору свом на ово найвеѣма
пазити. Задатакъ е нѣговъ говорити, алъ и пазити, да
неговори само као оно предикаторъ, непазеѣи на слу-
шателъ, и само се о томъ бринуѣи, да му речи глад-
ко и сладко са езика надаю. Учитель треба на уму да
има, да онъ само зато говори, да и децу то и тако
говорити научи; а томе ѣе их само онда научити, кад
буде нѣиово и душевно и умно станиво, осеѣаня и по-
няня познавао, и по томъ говорио; и кадъ буде пуш-
тао, да и они говоре. „Вашегъ су ми говора пуне у-
ши веѣъ, пустите ми да и ову нему децу чуемъ“ ре-
ко е еданъ надзиратель некоемъ говорљивомъ учителю.
Пусти децу да говоре, само ѣешъ се отудъ уверити,
есулъ оно сватила, што су сватити требала.

Учитель кадъ годъ говори, валя да непрестано
и око и уво на опрезу има, пакъ на лицама и погле-
дима дечиимъ да види, колко га слушаю, и сватаю, и
да тупость нѣиову као и непажню одма примети, да
непросиплѣ речи у ветаръ, нитъ да улудо прсию о-
дире.

Х.

Тумаранѣ по школи при учено деце.

Кадгодъ се ми у стваръ кою замислимо и задуби-
мимо, онда е и око наше мирно, незвера тамо и амо,
и цело е тело тако мирно као да би узето било. А кад
слушамо кога говореѣа и говоръ насъ интересира, он-
да смо ради истога и да видимо, и донде се непрестано
отимамо, гурамо, пропинѣмо и не смируемо, док га не-
сагледамо, па текъ онда се осеѣамо као пуно задово-
лѣни. Алъ кадъ говорникъ сваки часъ свое место ме-

ня, или при говору овамо и онамо ходи и тумара, она нась онда самъ у слушаню и пажнѣи врло забунюе; еръ узъ тумараюће наше за нѣимъ очи, тумараю нам и мисли.

Исто е овако и кодъ деце, и нѣиове пажнѣи.

Даль на ово они учительи мисле, кои при свом деце ученю непрестано овамо онамо по школи муте и витлаю, и неотице човека на оне зверове сеѣаю, што у гвозденимъ кавезима тесно затворени овамо и онамо се мотаю.

Овде е башъ учитель найвеѣи криваць непажнѣи дечие, ербо непрестано дечие очи овамо онамо вуче и трза; а као што при овакомъ ученю дечие очи никако на миръ нестану, тако се исто ни она нѣина несташна душа и умъ нестируе, нитъ се у учительвѣи говор и науку задубити могу. Юшъ оваѣи учитель при овакомъ ученю дае силомъ деци прилику, иза нѣгови леѣа свакояке несташлуке и безобразлуке терати.

Кадъ капетанъ свою компанию муштра, он стане на онако место, е' коегъ свакогъ поединце момка види. Тако валя и учитель еа едногъ места свою класу да влада, а то е место нѣгова катедра.

Я би волио, да ми кои учитель каже, како се то тумараво и немирно мутенѣи и мотанѣи по школи при ученю деце, еа школомъ и еа ученѣмъ слаже.

Недельна и свечана

Евангелія и Апостоли.

На праздникъ Собора Богородице, — на Божій дан. —

Евангеліе одъ Машея. гл. II. зачало 4.

Шшэдшымз колхкѣмз, сѣ Анггелз Господнѣи ко снѣи
ѣвѣиса Іѣсифѣи глабѣла: воставз поимѣи отроча и матерь

www. УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
 ѿвѣдѣ, и вѣжи ко Ёгѣпетз, и вѣди тамш, дѣндеже рекѣ ти:
 хѣщетз во Иршдз иѣскати ѡтрочѣте, да погѣбитз ѿ. Пош-
 то мудраци отиду, гле Анѣо Господань у сну явисе
 Юсифу говореѣи: Устай, узми дете и матерь нѣгову и
 бѣжи у Египатъ и буди тамо, докѣ ти не кажемъ; ер
 хоѣе Иродъ тражити дѣте, да га погуби,

ѡнз же костѣвз поѣтз ѡтрочѣ и мѣтерь ѿгѣ нѡщю
 и ѡиде ко Ёгѣпетз: И бѣ тамш до ѡумѣрткѣ Иршдока
 да свѣдетса речѣнное ѡ Гѣда прорѡкомз глаголющимз: ѡ
 Ёгѣпта воззвѣхз сына моего. А онъ уставши узе дѣ-
 те и матерь нѣгову ноѣу, и отиде у Египатъ. И бы
 тамо до смрти Иродове, да се сбуде оно што в Го-
 сподь рекао преко пророка кои говори: „Изъ Египта
 дозвахъ Сына моего.“*)

Тогда Иршдз видѣвз ѣко порѣганз вѣсть ѡ колх-
 вѡвз разгнѣкаса зѣлѡ, и послѣвз иѣзби всѣ дѣти сѣшыл
 вз Витлеѣмѣ и ко всѣхз предѣлѣхз ѿгѣ ѡ двоѡ лѣтѣ и
 нижѣйше, по времени, ѿже извѣстнш иѣспытѣ ѡ колхвѡвз.
 Тада Иродъ видѣвши да поруганъ бы ѡдѣ мудраца,
 разгнѣви се врло, и посла те побиеше свудецу у Ви-
 тлеему и у свой околии нѣговой ѡдѣ две године и
 ниже, по времену, кое в извѣстно иѣспытаѡ ѡдѣ му-
 драца.

Тогда свѣстса реченное Іеремѣемз прорѡкомз глаго-
 лющимз: Гласз, вз Рѣмѣ слышанз вѣсть плѣчь, и рыдан-
 нѣ и вѡплъ многз: Рахѣль плѣчѣщиса чѣдѣ свойхз и не
 хотѣше ѡутѣшитиса, ѣкш не сѣтъ. Тада зѡи се, што в
 казаѡ Ёремѣя пророкъ, говореѣи; Гласъ у Рѣми чу се,
 плачь, и риданѣ и яуканѣ много. Рахила оплакуе свою
 дѣцу, и неѣе да се утѣши, ерѣ ихъ нема.**)

ѡумѣршѣ же Иршдѣ, сѣ Ангелз Господнь ко снѣ иѣ-
 вѣса Юсифѣ ко Ёгѣптѣ, глагола: костѣвз поимѣ ѡтрочѣ

*) То в рекао пророкъ Осѣя.

**) Рама град, лежи западно ѡдѣ Іерусалима, а ѡдѣ Витлеема сѣ-
 веро-западно Рахила в жена праѡца Якова, а Израилѣяни су
 потомци, чада, овога.

и матеръ ѿгнѣ и ѿидѣ къ зѣмлю Ісраїлевѣ, ѿзѣмрѣша бо ѿ-
щѣнїи душїи ѡтрочѣте. А када умре Иродъ, анѣо Го-
споданъ у сну яви се Іосифу у Египту говорећи: У-
стани, узми дѣте и матеръ нѣгову и иди у землю Из-
раїлѣву, ерѣ изумреше они, кои тражише душу дѣ-
тиню.*)

ѡнъ же костѣкъ поаѣтъ ѡтрочѣ и матеръ ѿгнѣ, и прїи-
де къ зѣмлю Ісраїлевѣ. А онъ уставши узме дѣте и ма-
теръ нѣгову, и доѣе у землю Израїлѣву.

Слѣшакъ же ѿко Архелай царствѣтъ ко Іудеїи кмѣ-
стѣ Иршда ѡтца своегнѣ оубоаѣса тамш ѿти: вѣсть же
прїемъ ко снѣ ѿиде къ предѣлы Галїлѣйскїа. — Ал' чув-
ши да Архелай царуе у Іудеїи умѣсто Ирода отца сво-
га, побоя се тамо ићи; А вѣсть, — заповѣсть — при-
мивши у сну, отиде у предѣле Галїлѣйске.

и прїшѣдъ вселїса ко градѣ нарицаемѣмъ На-
зарѣтъ: ѿко да свѣдетса речѣнное прорѣки, ѿко Назарѣ-
їи наречѣтса. И дошавши насели се у граду назва-
номъ Назаретъ, да се збуде оно што е речено одъ
пророка, да ће се Назарянинъ назвати.

Апостолъ къ Евреїма гл. II. зач. 306.

скагѣи и ѿскащїемїи ѿ єдїнагнѣ ксї: Ёже рѣ-
ди кинѣ не стыдїтса брѣтїю нарицѣти глагѣла: Воз-
вѣщїѣ ѿма твоє брѣтїи моєї, посредѣ цѣркве воспѣ тл.
Онай кои освеѣуе, (Христосъ), и они кои се освеѣую
(т. е. люди), одъ єднога су сви; зарадъ тога узрока
не стыди се браѣомъ називати, говорећи: Возвѣстиѣу
— обявиѣу — име твоє браѣи моїої, посредѣ цѣркве —
пѣваѣу те. **)

И паки: ѿзъ вѣдѣ надѣкаса нѣнь. И опетъ (стои
написано у Ст. Завѣту:) я ѣу се надати уздати, на нѣга.

*) Кои су ишли за тымъ да дѣте убію.

**) Тражите те речи у псалму и то у псалму 21! — Како тамо стои
написано? У томе е псалму опетъ прорѣштво о доласку Хри-
стовомъ.

и паки се љзз и дѣти, љже ми далз ѣсть Богз, и опетъ (написано стои у Старомъ Завѣту:) ево, я и дѣца кою ми даде Богъ. *)

Понѣже оубо дѣти пришвщїишася плѣти и крѣки, и тѣи прїискреннѣ пришвщїися тѣхъже, да смѣртїю оупразнїтз имѣщаго державѣ смѣрти, сирѣчь дїавола. Будући пакъ да дѣца имаю тѣло и кровъ, тако узе и онъ то исто, да смрѣу уништи онога кои има снагу смрти. то естъ ѣавола.

И избавитз сїхъ ѣлицы страхомз смѣрти чрезз всѣ житїе повїнни бѣша работѣ. И да избави оне, кои одъ страха смрти у свему животу быше робови.**)

Не ѡ Аргелз во когдѣ прїемлетз, но ѡ сѣмене Авраамова прїемлетз. Ербо онъ (Христосъ:) никада се неприима Анѣла, него се потомства Авраамовогъ прима.

Шнѣдѣже дѣлженз бѣ по всемъ подѣбитися братїи, да милостивз бѣдетз и кѣренз первосвщѣнникз кз тѣхъ љже кз Богъ, ко ѣже ѡчїстити грѣхї людскїа. За то дужанъ бы у свему угодобити се братїи, да буде милостивъ, и вѣранъ првосвештеникъ Божїи, да очисти грѣхе людске.

Кз нѣмже во пострада самз ѣскушенз вѣкз, можетз ѣскушенїемїмз помоши. Еръ у чему пострада самъ и ѣскушанъ бы, у томе може и онима кои се ѣскушаваю помоши.***)

*) Ово е рекао велики пророкъ Божїи Исаїа. Блї кои одъ васъ чуо то у цркви пояти? Ураните само рано о Божиу и о Богоявленїю на Бднїе на ѣете те Божїе речї чути у оной красной пѣсїи: сз нами Богз,

**) Христосъ Спаситель е учинїо да се ми небоимо смрти еръ нас е научїо да е смрть за добре люде прелазакъ у больи животъ.

***) Овдѣ треба дѣци їоштѣ казати, да у цѣломъ овомъ зачалу апостоль Павао учи насъ како е Исусъ Христосъ постао човекъ зато да насъ избави одъ грѣха, и да насъ приведе кѣ Богу.

Библична историја новога завета

за потребу дечице школке.

(Продуженъ.)

§. 7. О страдању и смрти исусовой.

Јуда искаротски, еданъ одъ ученика и апостола исусовихъ, разабравши да се главари свештенички и старешине народне договараю о томъ како би Исуса потайно ухватили и убили, полакоми се те имъ на два дана пре тайне вечере обећа, да ће имъ свога доброга учителя потайно издати, и за то одъ њихъ 30 сребрника добие. Знаюћи онъ да е Исусъ после тайне вечере отишао са апостолима својима у башчу Гетсиманију на молитву, одведе онамо чету коју главари свештенички и старешине народне съ ножевима и колѣмъ на Исуса изаслаше. Овој чети даде Јуда знакъ говорећи: „*Кога я целивамъ, онай е; шога држише.*“ И дошавши онамо приступи ка Исусу и целива га. На овај знакъ стрче се служители и ухватите Исуса.

За тимъ одведоше Исуса къ првосвештенику юдейскомъ Ани а по томъ Каяфи, кодъ кога су се сви главари свештенички и старешине народне скупили били, како би га тай часъ на смртъ осудити могли. Кадъ овде Исуса у судъ уведоше, стане га Каяфа за ученике и за науку њгову запитивати. Найпоследне рече му: „*Заклиѣмъ ше Богомъ живимъ да намъ кажешъ, еси ли ши Хрисшосъ синъ божий?*“ А кадъ му Исусъ одговори да есте, онда Каяфа одъ лютине и пакости раздере на себи халъину и повикне: „*А шша намъ га више испишиваши шреба? Кадъ ешо сви изъ њговихъ уста чуше да хули Бога, шша дакле мислише?*“ На то сви у гласъ повикаше, да е смрти заслужио.

Када би у јутру, опет се главари свештенички и старешине народне скупе и закључе, да Исуса погубе. Но будући да Јудеји без римске власти никога на смрт осудити нису могли: зато тај час свезавши Исуса одведу га и предаду Понтискомъ Пилату, који у то време биаше у јудејској земљи намесникъ римскога цара. Овде обтуже Исуса да е смрт заслужио говорећи противъ нѣга овако: *„Овај човекъ вара народъ, забранює данакъ цару даваши, и каже да е онъ царъ.“*

Видећи Пилатъ да су Јудеји лажљиво Исуса окривили и неправедно на смрт осудили, рекне јавно, да онъ на нѣму не налази такове кривице која би смрт заслужила, заповеди војницима те Исуса мало прошибаю. Но неблагодарни Јудеји преко свега тога опетъ свееднако навальиваху говорећи: *„Распни га, распни.“* Найпосле видећи Пилатъ да нѣгове речи ништа не помажу, и да све већа буна бива, узе воду те опра руке свое предъ народомъ говорећи: *„Ја нисамъ кривъ у крви праведника овогъ.“* А савъ народъ на то повика: *„Крв њгова на насъ и на нашу децу.“* Чувши то Иродъ предаде имъ Исуса да га распну. Одмахъ за тимъ дођоше Јудеји са Исусомъ на место кое се ввало *Кошшурница*, а еврейски *Голгоша*, где су Исуса измучили, и најпосле између два злочинца распнели.

Онај данъ, кадъ е Исусъ умрѣо, биаше петакъ уочи празника. Да не би у суботу тела на крсту остала, Јудеји молише Пилата, да имъ пребию голени и съ крстова скину; голени се пакъ пребияху батинама, да би разашети што пре помрли. На то дођоше војници и пребише голени обсинци злочинаца који са Исусомъ распнети бияху; а кадъ дођоше на Исуса и видеше да е већ умрѣо, не пребише му голени, него

данъ одъ войника прободѣ му ребра копљемъ, и о-
махъ извије крвь и вода.

Тай исти данъ предъ вече Јосифъ изъ Ариматее, саветникъ, богатъ и врло поштенъ човекъ, и Никодимъ, обоица потайни ученици исусови, са допуштѣмъ пилатовимъ скинуше съ крета тело исусово, платномъ га обавише и мирисима по обичаю юдейскомъ помазаше, а по томъ га у новъ гробъ одъ камена положише.

Сутра данъ у суботу отидоше главари свештенички и фарисеи къ Пилату и рекоше му: „Господару! ми се опоминѣмо да е Исусъ јошшъ за живоша свога казао, да ће после три дана изъ гроба устати. Зашто ше молимо да за то време поставишъ сиражу кодъ гроба, да га како ученици нбгови ноћу не украду, и по томъ не разгласе, да е изъ мртвихъ у-
стао, ше ће шако последня превара биши гора одъ прве.“ А Пилатъ имъ на то рече: „Ево вамъ сираже, па идише ше ушврдише како најболѣ знаше.“ И они отишавши са стражомъ утврдише гробъ и каменъ запечатише.

§. 8. О васкрсениу исусовомъ.

Кадъ прође субота, сутраданъ рано уста Исусъ изъ гроба славно. Овомъ приликомъ земля се затресе, и анђео господњи сишавши съ неба одвали каменъ одъ врата гробних и седне на нѣга И лице му бияше светло као муња, а одело бело као снегъ. Стражари се одъ страха уздркташе и као мртви цосташе, а по томъ у градъ побегоше.

За васкрсение исусово прочуло се овако. Неке побожне жене, као Мариа Магдалина, Мариа яковлѣва и Саломия, купише скупоцена мириса, да тело исусово у гробу помажу. Пошто дакле субота прође,

дођоше оне сутраданъ у јутру рано на гробъ, и на-
шавши га празна забринуше се. И у тај часъ зася-
ше се два анђела, а жене се врло уплашише. На то имъ
еданъ одъ анђела рече: „*Шта тражише живога ме-
ђу мршвима? ниѣ овде, еръ усшаде; него идише и ка-
жише шо ученицима нѣговима.*“

На тај гласъ изиђоше апостоли иесусови Пе-
таръ и Јованъ на гробъ, и видеше платно у ковъ бе-
ше Иесуеъ завитъ; али Иесуа ту не нађоше, те зато
и они мишляху да га е ко узео, не могући се досе-
тити, да е васкрсао. За тимъ се обоица натрагъ
у градъ повратише.

Кадъ стражари, кои су гробъ иесусовъ чували, у
градъ добегоше, а они поглаварима свештеничкими ка-
заше све по реду, шта се догодило. На то ови пр-
восвештеници скупише старешине народне, и догово-
ривши се съ нѣма подмитише исте стражаре, рекав-
ши имъ да свуда разглашую, да су Иесуа ученици нѣ-
гови преконоѣ украси, кадъ су они спавали.

Тај данъ одмахъ изјутра јавио се Иесуеъ најпре
Марији Магдалини и Марији яковљвой и Соломији; по
томъ се јавио на путу Луци и Клеопи кои изъ Јеру-
салима у село Емаузъ путоваху; а најпосле јавио се
тај данъ и апостолима својима који у Јерусалиму ску-
па бяху и то овако: Ставши Иесуеъ међу нѣхъ ре-
че имъ: „*Миръ вамъ!*“ а они се на то уплашише, и
овако поплашени мишляху да каквога духа виде. Ви-
дећи ихъ Иесуеъ овако поплашене рече имъ: „*Шта
се плашише, и зашто тако мислише? видише ру-
ке мое и ноге мое; я самъ главом, опийаише ме и
видише, еръ духъ шела и косию нема, као што ви-
дише да я и малъ.*“ И ово рекавши показа имъ руке
и ноге свое.

(Продужиће се.)

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Како е напредовао родъ човечин?

(Лекција за малу децу.)

Библия или *Свешо писмо* учи нас, да е Бог створио небо, земљу, сунце, месецъ, звезде, и све животињ и растинъ за шестъ дана; а најпосле да е створио човека, коме е дао име *Адамъ* и жену, која се звала *Ева*. Први ови люди живили су у прекрасной некој башчи, која се звала *рай*. Овде су живили срећно и задовољно, докле годъ нису божию заповестъ погазили, и ели одъ забранѣногъ плода с дрвета. Онда ихъ е Богъ изгнао изъ рая, и одъ оногъ доба морали се и они и потомци њиови сами за себе бринути.

Ловци. Прва човечия рана били су земни плодови; прво одело било е велико лишће; прве куће биле су шупља дрва и земунце. Мало по мало почели су люди животињ ватати, и њиово месо ести а њиовомъ се кожомъ одевати. Али то већ ние ишло тако лако, као са растиняма; животиња не да се уватити, она бежи, сакрива се, брани се; зато е треба вијати, тражити, вребати, надјачати. За ово све иште се вештина, алати и оружъ. Люди, кои одъ тогъ живе, зову се *ловци*. Они лове птице, рибе, зверинъ. Ловци су снажни, слободни, сурови люди. Јошъ и садъ има таки дивљака у Ази, Африки и Америци.

Пасшири. Било е и таки ловаца, кои су гдекое животињ живе ватати па ихъ нису одма убияли, него су ихъ остављали за даљу потребу. Они су морали те животињ ранити и за њи се старати. Тако су приметили, да се гдекое животињ мало по мало привикле на ту негу, па нису хтеле да одъ њи беже, јошъ су се код њи и плодиле. И тако су едни народи престали ловити, него су постали *пасшири*. Тако е припитомљна крава, овца,

конь и т. д. Пастири су већ много питоми од ловаца. И дань данашњи још има читави народа на земљи, што су пастири. Ни ловци ни пастири немају куће, ни кућишта, него се скитају овамо онамо.

Рашари. Још у најстарија времена бринули се люди, како ће зиму дочекати и провести. Они су опазили, како семе одъ растинъ какве падне на земљу, како се онде прими и како изъ нѣга нова растиня изникне. То су кушали и они да учине, и тако су постали први *рашари*. Али кадъ е ко семе у земљу бацио, онъ е био радъ да и плод дочека, и за то се почео бринути за згодно место, где ће дотле да жъви. Тако су постале *колебе* и *куће*, а за животинъ, кое су човеку у томъ послу помагале, саграђене су штале и стае. Од више таки колеба и кућа, кое су скупа биле, постала су мало по мало *села*, а одъ села *вароши*. — За ове послове требало е много алата, еданъ е умео еданъ алатъ начинити, а други друго што, тако су постали *занаши* и *занашме*.

Ко би знао одъ васъ набројати неколико заната? — Кадъ су се тако люди еданъ до другога сместили, ние могао сваки имати све, што му е за живот требало. Едан е имао н. пр. више коња, него што му е нужно било а ние имао крава и оваца; за то е отишао ономе, кое од тога више имао, па се меняо съ њиме, и дао му кони за краву. Тако е постала прва *шрговина* и *шрговци*.

Држава. Кадъ човекъ своимъ трудомъ што стече, онда е то нѣгово добро, кое му нико праведнимъ начиномъ одузети не може. Али се налази зли люди, кои су ради одъ туђе муке жавити, па за то одъ другога краду, варају, отимају. За то су люди још одавна осетили, да треба да има надъ њима некога, ко ће их од оваки пападача бранити, ко ће надъ њима господарити и кога ће сви морати слушати. Тако су постале прве *државе*.

Науке и вештине. Али човекъ ние животиня без разума, да се само о тѣлу свомъ стара. Човекъ е умно створенъ па треба да се и о томъ брине, да свой ум развие и изобрази. Они люди, кои су више знали одъ остали люди, били су овима учители. Од старији учили су млађи, а они су после опетъ свое млађе учили. Тако су постале разне *науке, училишњи и ученици, школе, књиге, библиотеке, печашнѣ, музеи, и т. д.*

Кои се годъ народъ више брине о наукама, тай у свему болъ напредуе одъ онога, кои не цени науку. Ко неволе науку, тай ние много утекао одъ животинѣ. — Покрай наука јошъ има и разни *вештина*, кое код изображени народа цветаю. Међу вештине брои се *живисанѣ (Malerei), сликарство (Bildhauerei), зидарство, музика* и т. д.

П а р а м и т и е

(Продуженъ.)

IV.

Милосши чедо.

Кадъ в Богъ човека стварати хтео, сабере све свое анђеле у саветъ око себе.

Немой га стварати, рекне Анђео правде, он ће неправеданъ бити према рођеној браћи својој, и немилостивъ и бездушанъ према свакомъ млађемъ и слабимъ свомъ, немой га стварати.

Немой га стварати, и Анђео мира рекне, онъ ће у крвѣ, у свое рођене браће невину крвѣ сву земљу облити, одма прворођени племена тогъ единца брата убиће, немой га стварати.

И анђео истине рекне, немой га стварати, онъ ће са лажи истину, најсветију светињу твоју окалати, твой

ће тобож му даровани ликъ онъ погазити, немой га немой стварати.

Тако говораше и остали анђели, алъ садъ милость наймлађа и наймилиа небесногъ оца ћи пред престол ступи, и колена му обгрливши проговори:

Створи га оче, по твоємъ га лику створи, любимца доброте твое; пакъ кадъ га све слуге твое нѣгови хранительи оставе, я ћу нѣму ићи и нѣгова зла опетъ на добро извести; я ћу нѣгово срце омекшати према млађемъ и слабиємъ нѣговомъ, и размилити га према браћи нѣговой; нареди само кадъ одъ мира и истине одступи, и кадъ правду погазя, да га последице нѣгови погрешака саме на добро изведу и исправе.

Тако створи Богъ човека, слабу и грешну стварку, алъ и у погрешкама любимца нѣгове доброте, любви, и милости чедо, кое га никадъ неоставляю, не престано оке нѣга бдиюћи, нѣга исправляюћи.

Сети се постанка свогъ, сети брата, кадгодъ те немилость ил неправда понесе куда. Одъ сви доброта Божија, милост е сама, која насъ у живот изведе, милость и любовь, кое насъ сладком матерньомъ раном запаяюћи людма учинише.

(Продужиће се.)

Путъ богатству.

(За чштанѣ у старіој шегршской школи)

(Свршетакъ.)

Найпосле чуй іошъ едно: ако са туђимъ новцима радишъ, чувай се оногъ лудила, што га готово сви имаю; и непомисли да е то све твое собетвено, пакъ да се по томъ размењешъ. Чуйме! Кадъ си и главно и камате на страну метнуо, метни іошъ штогодъ и за старость, и за болестъ и за сваки други несгодан слу-

чай, кои те свакогъ часа десити може. Гледни толике несрећне люде, пакъ се асни и себе сачувай. Найвећма се пази одъ ненуждни трошкова, особито одъ мали и ситни. Мали су трошкови потайни лопови, кои насъ непрестано подкрадаю, а јошъ их невидимо, утираю насъ и заглибе у дугъ, највеће зло, и јошъ ихъ неуватимо. Чине намъ се лаки и као шала нека, пакъ ихъ и неосећамо; ал башъ зато и есу најопакији. Гледни те што хучу, што се туку и чупаю, што у воду скачу, што се сами убияю, трую и вешаю, то су свети, што имъ се све шала, све маленкостъ и ситница чинила, „е шта ми е то“ и „е шта то;“ алъ „е“ овде, „е“ онде, „е“ данасъ и „е“ сутра, докъ им ние шала на носъ изашла, докъ се нису ситнице и маленкости на грдну гомилу накупили

А да би се одъ ови ситни трошкова сачувао, послушай ме: узми само едан месецъ дана сваку коју год издаш, алъ сваку ситницу, сваки новчић на есап, пиши у књигу; тукњигу водити врло е лакъ посао, а одъ големе користи; та ће ти трое очи и три памети дати, та ће те обогатити. Води е само два три месеца дана, јошъ додај и оне све трошкове, кои ти се недешаю свакогъ месеца, пакъ израчуни то све а на едну годину само; поплашићешъ се колики силни новацъ, кои те крвавогъ зноя стае, на ситнице, и готово да рекнемъ на будалаштине коекакве избацис, кое ти ни одъ кое нужде ни асне нису, нитъ ти служе здрављу, ни животу, нитъ на радостъ илъ частъ илъ име. Ту ћешъ видити, шта га си већъ досадъ за твогъ живота уштедити могао, и готово богатъ човекъ бити, алъ — што ниси досадъ, буди то одсадъ; врло ћеш мало по сваки данъ одкидати, ал на другу годину и дужи векъ голему гомилу уштедити.

У кратко да ти кажемъ: путъ што к' богатству води, ако само озбиљату вољу имашъ, тако е лак, да

чиними се ништа лакшега нема. У ове две речи „завреди и заштеди“ састоји се сва та мудростъ богатства. А кадъ то знашъ, то нитъ губи времена узалудъ, нитъ баци новца у лудо; асни оно, колико већма можешъ; па ако све оно, што поштенимъ путемъ добити можешъ уздобивашъ, и све добивено, изузимајући само најнужније потребе (а овихъ е врло мало) и заштедити и сачувати узумешъ, (а неуме само онај кои неће) онда морашъ богатъ бити, втела срећа илъ нектела.

Рачунске игре.

†			
10	1		
9		2	
8			3
7		4	
6	5		

Десетъ ђака погоде се са еднимъ кочияшомъ, да ихъ некуда одведе, и еданъ му рекне, да ће му онај одъ њи кирию и то дупло платити, кои последњи остане, кадъ се сви у кола ставе, алъ и кочияшъ узъ њи, и кадъ се сваки пети изъ кола избацао буде, докъ најпоследњи самъ неостане. Кочияшъ пристане на ово, а исти тай ђакъ удеси броянъ тако, да е кочияшъ последњи остао. Где е почео брояти?

За решенъ молимо да намъ учители и имена оне деце пошлю, која ово реше.

Задатакъ. У брою 999,999. садржи се едап знаменити број (такођеръ одъ шестъ цифри) кои се дае са 2. са 3. са 4. са 5. и са 6. мултиплицирати, и увекъ у продукту исте оне една за другомъ, само е другомъ почевши цифре изађу. Ко е тай знаменити дивизоръ гореименованогъ броя, и нѣгов продуктъ?

Решенъ у едномъ одъ идући броева.